

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Hermes Theologicvs, Id est Synopsis totius Theologiæ, perspicuè, doctè, subtiliter, ac breviter discussa

Et In octo Partes ... distincta ...

De Ivstitia Et Contractibvs

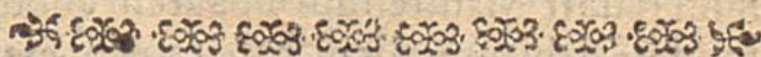
Vindalium, 1646

Sect. I. Quæ sit virtus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38850

DE IVSTITIA
IMPROPRIE' DICTA
SEV RELIGIONE.

CAPVT I.

*Quid sit Religio, qua est iustitia
ad Deum.*

SECTIO I.

An sit virtus.

CONCLUSIO I.

Religio est virtus moralis,
omnium perfectissima. Ut
hoc melius percipias,
Nota nomen Religionis
à nobis hic non sumi, pro
ipso statu Religionis Christianæ, aut
etiam pro statu Religiosorum, quate-
nus hic dicit quandam congregationē

hominum, per vota obedientiæ, castitatis, & paupertatis specialiter Deo seruientium, sed pro quodam habitu, quo inclinamur ad cultum & honorem Deo exhibendum.

Hoc posito, dicendum 1. eiusmodi habitum esse virtutem, quia vt ait S. Thomas, 2. 2. quæst. 8. art. 2. virtus est quæ bonum facit habentem, & opus eius bonum reddit. Manifestum est autem quod reddere debitum alicui, habet rationem boni; quia per hoc quod aliquis alteri debitum reddit, constituitur in proportione sufficienti respectu illius, quasi conuenienter ordinatus ad ipsum: at ordo ad rationem boni pertinet, sicut modus, & species. Cum ergo ad Religionem pertineat, reddere honorem debitum Deo, sequitur eam inter virtutes numerandam esse.

Dicendum 2. Religionem esse virtutem moralem, non autem Theologicam, quia vt ait S. Doctor art. 5. virtutis Theologicæ obiectum est ultimus finis; esse verò virtutis moralis est, circa ea quæ sunt ad finem. Deus autem non est obiectum Religionis, sed cultus quem Deo exhibet; quare Religio non est virtus Theologica, sed moralis.

Nota 1. cum Religio cultum Deo ex-

DE IUSTITIA. CAP. I. 151
hibeat, Deum ipsum esse aliquo modo
illius obiectum materiale, non quidem
obiectum quod, vel proximum, quia
sic Religio respicit ipsos actus, per
quos Deus colitur; sed obiectum cui, &
remotum, quatenus Deus est ille cui per
actus internos, vel externos Religionis
debitus honor redditur, Virtus autem
Theologica respicit Deum, etiam tan-
quam obiectum quod, & proximum, ut
inductione patet; nam per fidem credi-
mus Deo, & Deum ipsum; per spem spe-
ramus à Deo, Deum ipsum tanquam
bonum nostrum; & per charitatem ama-
mus Deum, non quidem nobis, sed ip-
sime Deo.

Nota 2. ex eodem articulo 5. in res-
pensione ad 3. cum Religio sit pars
iustitiæ, medium in ea accipi, non se-
cundum passiones, sed secundum æqua-
litatem inter operationes, quæ sunt ad
Deum; non quidē simpliciter, quia Deo
non potest tantum exhiberi, quantum
ei debetur, sed secundum quandam con-
siderationem humanæ facultatis, & di-
uinæ acceptationis. Ita scilicet ut nec
cultum Deo debitum deneget, nec Deum
modo illicito colat.

Dicendum 3. Religionem esse virtu-
tem inter morales præstantissimam.

Probatut ex art. 6. quia ea quæ sunt ad fidem, sortiuntur bonitatem ex ordine ad finem, & ideò quò sunt fini propinquiora, eò sunt meliora. Virtutes autem morales sunt circa² ea quæ ordinantur in Deum, sicut in finem: inter quas Religio magis accedit ad Deum, quàm alienæ, in quantum operatur ea quæ directè & immediatè ordinantur in honorem diuinum. Quare Religio præminet inter alias virtutes morales. Quod adhuc magis declaratur, quia omnium consensu, virtutes Theologicae sunt præstantiores moralibus: at Religio magis accedit ad virtutes Theologicas, quàm aliæ virtutes morales: cum illa versetur circa Deum, hæc verò circa proximum, vel circa ipsum operantem. Ex his autem colligi potest, legitimam esse definitionem illam Religionis, qua dicitur, virtus moralis per quam homines debitum cultum, & honorem Deo, tanquam supremo omniũ Domino, & creatori exhibent.

CONCLUSIO II. Religio est vna virtus.) Ita tradit S. Doctor art. 3. & probat, quia habitus distinguuntur secundum diuersam rationem obiecti. Ad religionem autem pertinet exhibere reuerentiam vni Deo, se-

DE IUSTITIA. CAP. I. 53
cundum vnā rationem, inquantū
scilicet est primum principium creatio-
nis, & gubernationis rerum. Et ideò
manifestum est quòd Religio est vna
virtus.

Nota 1. hanc resolutionem debere in-
telligi de vnitāte specifica, vt satis
patet ex probatione adducta; clarius-
que confirmatur ex responsionibus ad
argumenta. Nam cum argumento 1.
probatum esset, Religionem non esse
vnā, quia per illam ordinamur ad
Deū, in quo sunt tres personæ, & mul-
ta attributa saltem ratione distincta.
Respondet S. Doctor, tres personas esse
vnum principium creationis, & guber-
nationis rerum; diuersas autem ratio-
nes attributorū concurrere ad rationem
primi principij, quia Deus producit om-
nia, & gubernat sapientia, & voluntate,
& potentia bonitatis suæ; adeòque Re-
ligionem esse vnā virtutem.

Deinde, cū secundum argumentum
ex multiplicitate actuum, qui Religioni
competunt, concluderet eam non esse
vnā virtutem. Respondet S. Thomas
id non sequi, quia per omnes actus Re-
ligionis homo protestatur diuinā ex-
cellentiam, & subiectionem sui ad Deū,
vel exhibendo ei aliquid, vel assumen-

do aliquid diuinam. Ex his autem responsionibus, sicut etiam ex tertia constat. S. Doctorem ex vnitatem obiecti formalis, probare vnitatem Religionis: quare sicut vnitas obiecti ab eo assignata est specifica, ita & vnitas quam tribuit Religioni. Verum.

Nota 2. dubium esse, quo sensu dicat S. Thomas, Religionem exhibere reuerentiam Deo, secundum vnani rationem, nempe quatenus est primum principium creationis, & gubernationis rerum: his enim verbis videtur innuere, ipsam excellentiam Dei esse obiectum formale Religionis, quod tamen dici non potest; quia alias sequeretur, Religionem esse proprie virtutem Theologicam. Respondeo id non sequi, nam virtus Theologica immediatè per actum elicitem fertur in Deum, sub ratione aliqua Deitatis; fides enim per se Deum respicit, vt est verax, spes vt est bonus nobis, charitas vt est bonus in se. Religio verò immediatè respicit cultum diuinum, vt Deo debitum; & quia cultus non debetur Deo, nisi ratione excellentiæ prædictæ, hinc respicit excellentiam Dei mediante cultu; adeò vt non virtus ipsa Religionis, sed actus ab ea imperatus habeat Deum pro obiecto formali.